

Värmländska byggnadsminnen: Österviks kapell

Kommun: Kristinehamn

Socken: Varnum

Funktion: Kapell och museum över Österviks herrgård samt skulptören Eric Rafael-Rådberg.

Tillgänglighet: Kapellet och museet i mejeribygnaden hålls öppet för besökare sommartid. Området kan besökas på egen hand hela året.

Beskrivning

Österviks kapell uppfördes under åren 1869-72 på initiativ av greve Rudolf Adlersparre och hans maka Ida på det närbelägna Gustafsvik säteri. Byggnaden är ritad av A Forsell, av samtiden känd som arkitekten bakom Oscar II:s Sofiero utanför Helsingborg. Kapellet är en röd tegelbyggnad uppförd i två våningar med en förhöjd sockelvåning i granit, en vindsvåning med korsvirkesinslag samt ett högt torn.

Byggnadens formspråk är präglad av nygotikens medeltidsinfluerade och romantiserande drag med markerade växlingar i volymer och material, samt uppvisar naturtrogna material och hantverksmässigt utförande. Teglet som användes vid byggnadens uppförande var slaget vid Gustavsviks eget tegelbruk. Byggnaden innehöll kyrkorum, skollokalerna, präst- och lärarbostad.

I byggnaden kommer mycket av byggherren Adlersparre och det sena 1800-talets filantropiska och folkbildande ambitioner till uttryck. Till nymodigheterna hörde skolbibliotek, skolbespisning och naturaliesamling. Skolan var tänkt främst för barnen till de anställda på Gustavsvik, men kom även att nyttjas av folket i trakten, liksom av barn i Ölme församling. Som mest gick här ett 70-tal barn i småskola och folkskola. Mellan 1872-85 bedrevs även yrkesundervisning där barnen fick lära sig bland annat matlagning, trädgårdsskötsel, husdjursskötsel och trädplantering.

Österviks kapell är beläget på en höjd med utsikt över Varnumsviken. Runt kapellet finns ett lummigt parkområde som i huvudsak utgörs av stora ädellövträd, främst av sorterna lind, alm och ask. Om våren är parken känd för sina blåsippbackar och blommande tibast. Cirka 50 meter nordväst om kapellet ligger Gustavsviks gamla herrgårdsmejeri från 1892, även det i nygotiskt utförande. I denna byggnad hade skulptören Eric Rafael-Rådberg under åren 1922-1960 sin ateljé. Öster om kapellet finns även en mindre redskapsbod och ett hemlighus.

Skyddets omfattning i sammandrag

Skyddsföreskrifterna omfattar Österviks kapell och Gustavsviks före detta herrgårdsmejeri, såväl exteriört som interiört, samt ett avgränsat område av omkringliggande park. För fullständiga skyddsföreskrifter, kontakta Länsstyrelsen.

Lästips

Toijer, J D, *Gustafsvik: historien om ett Värmlandsgods och dess ägare*, Kristinehamn 1958.

Ändringsinformation

Datum, kommentar:

- 2007-11-09 Första versionen - huvuddelen av informationen hämtad från tidigare byggnadsminnesbeskrivningar.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan.